

Ravnatelj Bežek je bil nekaj let urednik „Ljubljanskega Zvona“. Umevno je, da se njegovo delovanje ni omejevalo na suho urejevanje tega imenitnega zbornika, ampak da je zanj tudi napisal mnogo temeljnih kritičnih, estetskih in slovniških razprav, ki so uplivalo odločilno na razvoj našega jezika in slovstva. Za te in druge epise se je Bežek vedno temeljito pripravil. Njegova impulzivna narava ga je zapletla večkrat v zanimive polemike (o I evčevem pravopisu, o izgovarjanju glasu „l“, o takozvanem „bomkanju“, o slovarjenju nemških tujk na „— ieren“, pedagoška kontraverza z ravnateljem Schreinerjem i. t. d.). Če ni vselej prodrl s svojimi nazori, je vendar vedno pripomnel v to, da se je dotični predmet vsestransko strokovnjaški obdelal. O marsičem pa je imel prav in njegove trditve drže še danes. Gotovo je, da je bil Bežek eden naših najboljših stilistov in da najdeš v vseh njegovih spisih čisto, krasno, gladko tekočo slovenščino.

Za „Slovensko Šolsko Matico“ je priredil z Apihom (in dr. M. Potočnikom) v 6. spopičih „Zgodovinsko učno snov za ljudske šole“ in pa „Občno vzgojelo“ z dušeslovnim uvodom. „Občno vzgojelo“ je njegovo največje in najboljšo pedagoško delo, škoda, da ni povsem dovršeno. V tej knjigi je ubiral Bežek povsem svoja pota, zajemal iz lastnega izkustva in se ni slepo udajal tujim nazorom. Knjiga je pisana tako zanimivo, da je ne odložiš, dokler je ne prečitaš do konca. Iz nje more zajemati prav tako učiteljski kakor učitelj, profesor pedagogike ali preprosti oče.

Ko smo tako podali nepopolno sliko Bežekovega literarnega delovanja, moramo še posebej iztakniti, da je vedno pazljivo zasledoval vse nove pojave v vseh ranogah ukoslovja in vzgojeslovja, vse kritično pretehtal in še-le potem uporabil v svojih spisih in predavanjih, kar se mu je zdelo vpoštevanja vredno. Umevno je, da so njegovi spisi duhoviti, predavanja zanimiva.

Njegovo delovanje v šoli je bilo vzorno v vsakem pogledu. Do pičice natančno je izvrševal svoje dolžnosti. Če tudi v svojih strokah pravi mojster, se je vendar za šolo vedno vestno pripravil. Svojim mnogobrojnim učencem in učencem, ki delujejo sedaj po vsej širni Jugoslaviji, je bil veren in pravičen učitelj. Vsi, ki so izšli iz njegove šole, se ga spominjajo z veliko hvaležnostjo, izgovarjajo njegovo ime z otroškim spoštovanjem. To je ravnatelju Bežku krasen spomenik!

Kakor svoje učence, tako je vklepal v svojo ljubezen tudi vse slovensko učiteljstvo. Učiteljski stan mu je bil svet, cenil ga je po njegovi resnični vrednosti. Z bistrim očesom je zasledoval razvoj naše šole in jo, ako je nanesla potreba, tudi močito branil neutemeljenih napadov. Odkrito in srčno se je veselil, ko je videl, da napreduje učiteljstvo v moralnem in materialnem pogledu; s posebno radostjo in zadoščanjem je pozdravljala novo dobo, ki je rešila šolo in učiteljstvo poprejšnjih okov, priznala učitelju zasluženi ugled in mu omogočila dostojno, stanu primerno existenco. Zato kličemo danes s tega mesta v prerani grob našega prijatelja:

Večna čast takemu možu! Nebo nam nakloni še dosti takih značajev!

Kjerkoli je ravnatelj Bežek služboval in kamor ga je dovedla njegova pot, povsod si je pridobil iskrenih ceniteljev in dobrih prijateljev. To je pokazalo dne 24. pr. m. tudi častno spremstvo na njegovi zadnji poti k Sv. Križu v hladni grob. Bolest si bral z vseh obrazov. Toda kaj naj porečem o bolesti njegove družinice? — Bridkost vseh bridkosti! — Že prerana smrt nadarjene prve hčerke je pretresla pokojnika do dna srca, tako da so mu že takrat odpovedali živci. Nastopil je kratek odmor v njegovem delovanju, ki pa se je kmalu nadaljevalo s podvojno energijo v popolni duševni umerjenosti. Priznam, da ga je potem ubilo preobilno delo; priznavam, da so vojni in morda tudi drugi dogodki iz najnovejšega časa delovali s toliko silo na njegovo duševno razpoloženje, da je moral priti do katastrofe. Ali te meje ne prekoračijo naše misli! Bolezen sama je bila taka, da je bil bolnik povsem nesposoben za vsako kritiko lastnih in tujih dejanj. Revez je v duševni temi obdolževal samega sebe činov, ki jih ni nikdar zakrivil, nikdar zakriviiti mogel. Od neutemeljene samoobdolžitve je ob zmoteni psihični delavnosti le korak do istotako neosnovane obdolžitve drugih, če tudi v normalnem času najljubših oseb.

Ker mi je položaj povsem dobro znan, si štejem v naravno dolžnost, vlti hladilnega balzama v komaj odprte rane ljubljenskega soproga oropane velecenjene gospe vdove in za drugim in dobrim očetom žalujočega sina in hčerke. Zapuščena dru-

žinica naj je le z nami vred pomirjena, kolikor je to ob skoraj odprtem grobu vobče mogoče. Vsem dragemu rajniku pa veljaj naš prisrčni: Počivaj mirno, blaga duša, do svidenja v čistejših, jasnejših sferah!

REGINA GOBČEVA:

Pozabljeni grobovi.

Skoraj ob letu je, odkar sta bila poklicana iz naših vrst istočasno dva najboljših ter se preselila v tempelj manov. Mnogo nas je, ki smo jih poznali: Tovarisa Slavka Selinška in Simona Ducmana.

Ne samo solnične obali morja, ne samo slikovite gorske krajine imajo svoje sinove, tudi naše širno, enolično Ptujsko polje ima svoje izvoljence, — ljudi, ki jim vtisne bog življenja pečat posebnosti — individualitete. In taki individualiteti sta bila ta dva tovariša. — Ne vem, če sta se poznala med seboj, pa jaz sem ju poznala oba in vem, da sta imela sorodni duši! Zato mi naj ne zamerita, da položim pepel njunih spominov v skupno čašo in jo povzdignem v častljivosti nad glave njunih tovarišev in znancev iz naših krogov, da se jih spominjamo skupno.

Prve mesece po njuni smrti sem čakala, da jima kdo bližjih napiše spomenico, kajti usoda vojne me je od njiju za dalj časa ločila. Ko pa razen obligatnih notic nisem našla ničesar o njiju v listinah, sem si pričela šteti v dolžnost, da se enkrat nemoteno, v tistem premišljevanju poglobim v človeka in jima izklesam majhen spomenik!

Šele počitnice mi dajo čas. In sedaj v trenutku, ko to pišem, ko mi v nedeljskem jutru poje gozd svojo večno bajnotajno pesem, me navdaja ona pobožnost, ki jo čutimo takrat, ko so nam duhovi blizu!

Spoštljivo klonem glavo in molim stvarstvu in smrti! Tako blizu sta mi! V viziji gledam tovariša Selinška, njegov dekliškonežni obraz, njegove modre, sanjave oči, njegova ustna, ki so bila vedno v nasmeh, v resignaciji, togi in vedrosti!

I mehka je bila njegova duša! Bil je eden onih ljudi, ki ne poznajo srda in maščevalnosti, ki odpustčajo že v trenutku, ko se jih žali.

Morda smo pozabili nanj, ker je umrl daleč v tujini in je mnogo pozneje prišla tožna vest do domačih! Zadeli so ga ob povratku iz ruske fronte v domovino drobci granate, morda ene z a d n j i h, ki so padle, ko se je svetu oznanjal mir! — Na operaciji, v neki bolnici, v daljnem Berlinu med tujci je nato umrl. Umrli poln upov, kajti kot vojak je napravil dva izpita: meščanskošolski in izpit za učno sposobnost na trgovskih šolah.

Koval si je bodočnost! Pokopal jo je poln znanja in sveže dobre volje, pred kratkim se zdrav in kipečega življenja. Blag mu spomin!

Tovarish Ducman je bil moj sošolec v otroških letih. Se ga vidim!

Dober in popustljiv je bil vedno! Nekaj rečem! Včasih je orjaško zrasedi in pokazal svojo moč! Toda naj pove on sam, kakšen je bil! Pisal mi je nekoč: »Včasih sem jezen, se razburjam, drugič zapadem melanholiji, sem žalosten, mehek, popustljiv; in zopet drugič osoren, svojeglaven, odločen...« — In drugokrat: ...kadar sem flegma, me sicer nič ne gane... V melanholičnem trenutku bi si strl srce za drugim nepojmljive nazore, in drugim neumevnih nagibov; kratko, bil bi pripravljen napraviti veliko neumnost, pa tudi kaj velikega, plemenitega, če bi tudi zato osebno propadel...« Prav tak je bil, dobro je poznal sam sebe. A jaz ga vidim tožnih oči! Bil je idealen in sanjal je o dobrih ljudeh in o veliki sreči. Pa take sreče svet nima! —

Njega je usoda vojne kruto tepla! Ob izbruhu je bil tudi on med Dostojevskimi »obsojenci«, ki so jih gnali v prognanstvo. — Po devetih mesecih, ki jih je prebil v ječi zato, ker je ljubil svoj rod, se je vrnil domov, potr na duši in telesu. Kal smrti je prinesel v prsih s seboj, a ni hotel vedeti o tem. Čutil se je še dovolj močnega za življenje.

Zopet k učiteljstvu v bivši Avstriji ni smel, ker je bil obsojen radi svojega slovenskega mišljenja, radi ruskih in srbskih knjig, radi svojega jumaštva, ker je očito priznaval, da je slovenska njegova duša!

Nadarjen, podjeten, energičen je bil, poiskal si je drugo službo in postal vodja „Kmetijske zadruge“ v Račah pri Mariboru. Moderniziral je to podjetje in ga povzdignil na višek, ki ga na Štajerskem nima menda nobeno enako podjetje. — Ko je svoje poslanstvo izpolnil, je umrl, zapustivši mlado vdovo...

Pred kratkim sem prišla v Fram, kjer so ga položili k počitku, in spomnili smo se ga tedaj ter sklenili, da ga obi-

ščemo na pokopališču. A zaman smo iskali njegov stan v trdnjavi mrtvih domov, »križ ne, kamen ne stoji«, kjer počiva njegovo premlado telo...

Olejmo osebnost in dušo človeka, ker ona zasluži spomina in zahteva našega spoštovanja.

Za rezervni sklad Zaveze.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

XXXVI. izkaz.

Po 205 K: Učiteljski krožek — Ribnica. (Tovariš Puhar Karel in Ljubljani je namreč določil 5 K, ko je slišal o ustanovitvi ribniškega krožka.) Po 110 K: Okrajno učit. društvo ljubljanske okolice o priliki božičnega zborovanja. Po 100 K: F. J. — Ljubljana. Po 50 K: Rudolf in Gusti Dostal — Ljubljana. Po 30 K: Ivan, Ida in Vera Petrič — Ljubljana. Po 20 K: Gangel Engelbert, Jelenec Luka, Dimnik Jakob, Dimnik Ivan — Ljubljana; Verbič Jože — Karteljevo pri Novem mestu; Kristina Črnetova, Erna Pibrovčeva in Hudé Drago — Jesenice. Po 15 K: Roza Corlaryeva — Jesenice. Po 12 K: Zirovnik Janko — Borovnica. Po 11 K: Salberzer Miha in Kramaršič N. — Jesenice. Po 10 K: Zajec Josip — Vel. Gaber; Likar Janko in Plesničar Pavel — Ljubljana; Razinger Valko, Weit Franc, Marija Kesslerjeva, Silva Šušteršičeva in Josipina Javornikova — Jesenice. Po 8 K: Urbančič Anton — Horjul. — Današnji izkaz 792 K. Prej izkazanih 8956 K. Skupaj 9748 K.

Ivan Petrič.

Ljubljana VII., Gasilska cesta 172/I.

Listnica uredništva.

J. L. v C.: S člankom tov. ravn. Bernota se nikakor nismo pregrešili, ampak nasorotno. Udrženje nima s tem opravka. Sklep okrajnega društva je bil, da naj se referat v celoti priobči. Poleg tega je avtor podpisan in je članek presojati tudi s tega vidika. Ne bojmo se kritike in kritičnih razprav in presojamo vse s stališča naše stanovske — politike in ne s stališča strank, katerim pripadamo. Nič lažjega nam ni, kakor tudi za ta članek prevzeti odgovornost, da smo ga priobčili. Članek je stvaren in trezen. Mišljenja ne vsiljuje, to svedoči podpis pisca samega. Ne mašimo ust tovarišem socialistom, naj povedo tudi oni svoje mnenje, ker tudi oni so člani naše stanovske organizacije. Vzemimo razmere v Srbiji, kjer uživajo tudi socialistični tovariši svobodo v organizaciji in se jih ne zatira. Ne identificirajmo pa tudi socializma z našo socialno demokratsko stranko. Ne bojmo se kritike in stvarnih razprav, čeprav se z njimi ne strinjamo.

R. P. v V.: Hvala za rokopis. Priobčimo prihodnjic!

J. L. v B.: Brez podpisa Vaše kritike ne moremo priobčiti.

A. Sp. — Sl. B.: Vaše nasvete bomo upoštevali. Hvala!

B. A. — L.: Bomo ustregli ob priliki, če pridete v Ljubljano se, prosimo, zglasite v uredništvu. Bi radi govorili ustno.

Dr. H. na J.: Za posnetke in prestave iz „N. P.“ prosimo. Jih porabimo. Samo prosimo takoj in sproti.

A. Spreitz: Članek „Doneski k spoznavanju človeka“ nismo do danes prejeli na uredništvo. Dotična opazka se je nanašala na nekroloz.

Ravn. J. B. v Z.: Glede Vaše notice Vam odgovorimo pisмено v par dneh.

M. Z. v P.: Pesmi ne moremo uporabiti.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Fran Marolt.

Last in založba „Zaveze jugoslovanskega učiteljstva“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Ženitna ponudba.

Uradnik na deželi, 50 let star, vdovec, išče 35 do 40 let staro družico k trojimi majhnimi otroci. Slika s pismono ponudbo naj se pošlje pod št. 520 poštno-ležeče Zgornje Trušnje via Velikovec (Koroško).

Naši himni:

1. Lepa naša domovina.
2. Bože pravde.

Dvoglasno s spremljevanjem harmonija za šolsko mladino priredil Fran Marolt. Cena 1 krona. Naročila sprejema le Učiteljska tiskarna.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. dec. 1919 K 333.228-81.

Hranilne vloge obrestuje od 1. jan. 1920

po 4%.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 12. do 1/26. ure popoldne.

Umetna knjigovoznica

IVAN JAKOPIČ

LJUBLJANA

Cankarjevo nabrežje št. 13

LJUBLJANA

se priporoča slavnemu občinstvu za izdelovanje vsakovrstnih knjigovozniških del, cenj gosp. trgovcem za izdelovanje vzorčnih knjig, vzorčnih kartonov, komisjskih knjig za potovalce po tvojinskih cenah in sl. uradom za trzežno in močno vezanje protokolov. — Izvirne platnice za vsakovrstne slovenske knjige, vezanje knjig za bralna društva, čitnice in knjižnice po nizki ceni. — Tiskanje pogrebniških trakov in društvenih znakov s krasnimi modernimi črkami. — Postrežba točna, delo solidno.

Marija Tičar

LJUBLJANA

Šelenburgova ul. 1

LJUBLJANA

priporoča svojo bogato založbo tvorniških izdelkov papirja vseh vrst, šolskih zvezkov in vseh šolskih potrebščin.

Razglednice vseh vrst.

Trgovina Ivan Bonač Ljubljana

priporoča slav. učiteljstvu in šolskim vodstvom svojo bogato zalogo pisarniških in šolskih potrebščin. —